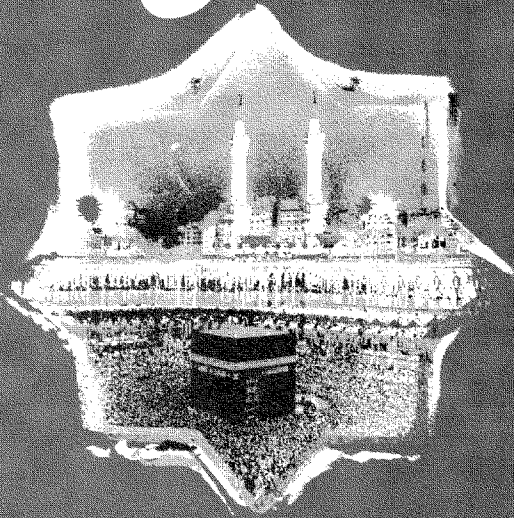

از نگاه دیگر

سیاست‌های دولت هلند در مورد حج

(۱۹۴۹ - ۱۹۴۶ م = ۱۳۲۸ - ۱۳۲۵ ش.)

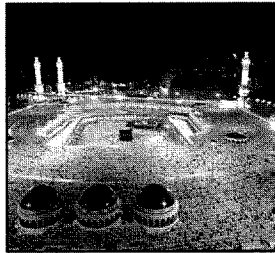
اسماعیل حقی گوگسوی / مترجم: بلال خاکی

حج، این فریضه مهم و بزرگ اسلام، از دیر زمان مورد توجه مسلمانان اندونزی بوده است. برای بسیاری از مردم آن کشور، حج برنامه‌ای است برای آغاز یک زندگی تازه و ورود به موقعیت جدید اجتماعی. کسانی که موفق به ادای فریضه حج شده و به موطن خود باز می‌گردند، «حاجی» لقب گرفته و این لقب را پیش از نام خود به کار می‌برند. حاجی پس از بازگشت از حج، وقت خود را بیش از پیش، صرف امور دینی کرده و صاحب اعتبار اجتماعی بالا می‌شود. حتی بعضی از حجاج اندونزیایی، برای نشان دادن تمایز خود از بقیه مسلمانان، لباس‌های سفید به تن می‌کنند. اهمیت ویژه حج نزد مسلمانان اندونزی، موجب می‌شود که هر سال بر تعداد متقاضیان حج در این کشور افزوده گردد.

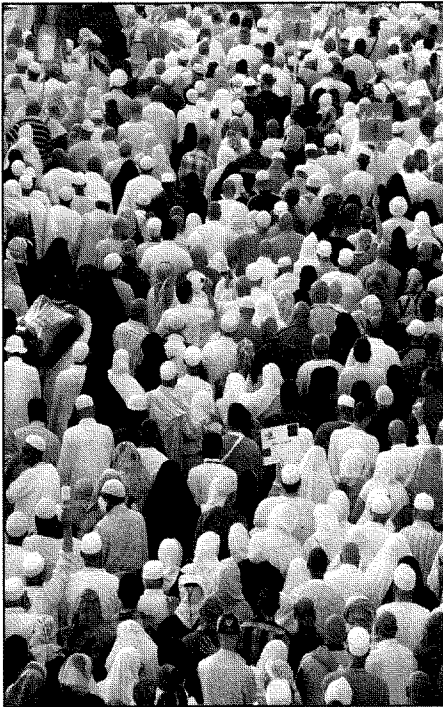
به‌طور کلی، پیش از جنگ جهانی دوم، میان ۱۰ تا ۳۰ هزار نفر از اندونزی به حج مشرف می‌شدند.

حج سال ۱۹۲۶ م. (= ۱۳۰۵ ش.) در مقایسه با سال‌های پیش از جنگ جهانی، شاهد حضور بیشترین تعداد حجاج اندونزیایی بود که تقریباً به ۵۲ هزار نفر می‌رسید. در زمان جنگ جهانی دوم، عزیمت به مکه برای انجام فریضه حج، امکان‌پذیر نشد. پس از جنگ جهانی دوم و در سال ۱۹۴۶ م (= ۱۳۲۵ ش.) مردم اندونزی که زیر سلطه حاکمیت هلند درآمده بودند، با سفر تعداد اندکی به حجاز، دوباره فرصت زیارت خانه خدا را یافتند. در این فصل، آنچه که اساس توجه و تمرکز ما را به خود معطوف خواهد کرد، سیاست و خط مشی دولت هلند در قبال فریضه دینی حج می‌باشد. در صفحات پیش‌رو، بعضی از خصوصیات این خط مشی را، که متأثر از دلایل سیاسی مختلف بود، مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهیم.

حکومت هلندی هندوستان، بعد از سال ۱۹۴۵ م. (= ۱۳۲۴ ش.) به خاطر اهمیت فریضه حج برای مسلمانان اندونزی و نیز به امید کسب محبت و دوستی آنان، کوشید سیاست آزادانه‌ای را در این زمینه پیاده کند و ارز مورد نیاز مسلمانان در سفر به حجاز را تهیه نماید. لیکن بعد از سال ۱۹۴۵ (= ۱۳۲۴ ش.) به خاطر کمبود منابع انرژی، نظام سهمیه بندی حج به اجرا درآمد.

تعداد حجج، هر سال به وسیله حکومت تعیین می گردید. سامان دهی امور حج، مانند سال‌های پیش از جنگ جهانی، از سوی مدیریت امور داخله و شرکت کشتی رانی کنگسی - تیگا، که از اتحاد سه شرکت کشتی رانی هلندی (روتردامس لویید، استوموارت ماتسپیژ «نلدلرلند» و استوموارت ماتسپیژ «اوشن») به وجود آمد و کار نقل و انتقال حجج میان اندونزی و عربستان سعودی را بر عهده گرفت. زائران پس از رسیدن به سرزمین‌های مقدس، زیر نظر اعرابی در می آمدند که با لقب مطوف و طیفه راهنمایی حجج را متعهد شده بودند. بنا بر قوانین حکومت عربستان سعودی، تنها مطوف‌هایی که دارای مجوز رسمی بودند می توانستند در این زمینه فعالیت داشته باشند. دستمزد مطوف‌ها از پولی تأمین می شد که حجج اندونزیایی پیش از سفر آن را می پرداختند.

دولت هلندی هندوستان امیدوار بود با اعزام تعداد زیادی از مسلمانان اندونزی به مکه، اندونزیایی‌هایی که در شهرهای بزرگ

عربستان؛ مانند مکه، مدینه و جده سکونت داشتند، از افکار و اعمال جمهوری خواهانه خود دست بردارند. همان گونه که پیش تر هم اشاره کردیم، حدود دو هزار اندونزیایی - که در سال های پیش برای انجام فریضة حج و یا تحصیل علوم دینی به عربستان سفر کرده و به سبب بروز جنگ، با مشکلات مالی روبه رو شده بودند، از اواسط سال ۱۹۴۲م. (= ۱۳۲۱ ش.) به بعد، از سر کنسولگری دولت هلند در جده به صورت ماهیانه مساعدت های مالی می گرفتند. این افراد، که در عربستان سعودی سکونت داشتند، از اعلام استقلال سوکارنو و محمد حطا، در ۱۷ آگوست سال ۱۹۴۵م. (= ۱۳۲۴ ش.) با شور و هیجان خاصی استقبال کردند. در ۲۷ سپتامبر سال ۱۹۴۵م. رهبران اجتماع سیصد نفری از اندونزیایی های ساکن مکه متفق القول تصمیم به حمایت از جمهوریّت گرفتند و یک ماه بعد کمیته ای با عنوان تشکیلات، استقلال اندونزی را تأسیس نمودند.

بیش تر اندونزیایی های ساکن در شهرهای مقدس عربستان، به عضویت این تشکیلات درآمدند و آغاز به نشر افکار استقلال طلبانه اندونزی؛ به خصوص در میان زائران کشورهای مختلف اسلامی کردند. در موسم حج سال ۱۹۴۵، که مصادف با ماه نوامبر بود، اعلامیه هایی از سوی رهبران حامی استقلال اندونزی ساکن در مصر به زبان عربی چاپ و در شهر مکه میان حجاج پخش گردید. این اعلامیه، تمام مسلمانان را به حمایت از

حج، این فریضة مهم و بزرگ اسلام، از دیر زمان مورد توجه مسلمانان اندونزی بوده است. برای بسیاری از مردم آن کشور، حج برنامه ای است برای آغاز یک زندگی تازه و ورود به موقعیت جدید اجتماعی. کسانی که موفق به ادای فریضة حج شده و به موطن خود باز می گردند، «حاجی» لقب گرفته و این لقب را پیش از نام خود به کار می برند.

استقلال طلبی مردم اندونزی فرامی خواند و در عین حال از دولت های عرب می خواست که جمهوری اندونزی را بی درنگ به رسمیت بشناسند. همچنین در نوامبر سال ۱۹۴۵، رهبران تشکیلات استقلال اندونزی، با مراجعه به نزد والی حجاز، امیرمنصور، خواستار صدور مجوز برای برپایی یک اجتماع، جهت معرفی اهداف مبارزه استقلال طلبی اندونزی به حجاج شدند. لیکن این تقاضا از سوی والی حجاز رد شد؛ زیرا دولت عربستان سعودی انجام هرگونه تبلیغات و اعمال سیاسی در شهرهای مقدس مکه و مدینه را قدغن کرده بود. از این رو، رهبران تشکیلات، با گرد هم آمدن در منا، میهمانی های مختصری ترتیب دادند. پس از حضور تعدادی از حجاج و انجام سه سخنرانی، پلیس عربستان به سرعت وارد ماجرا شد و رهبران تشکیلات را بازداشت کرد، بازداشت شدگان دو ساعت بعد آزاد شدند.

دولت عربستان سعودی، ابتدا می کوشید نسبت به تحولات سیاسی اندونزی بی طرف بماند، لیکن علی رغم به رسمیت شناختن حاکمیت هلند بر اندونزی، به دلیل تشابه اعتقادات مردم اندونزی و اعراب، گاهی از فعالیت های سیاسی اندونزیایی های ساکن عربستان چشم پوشی می شد. بعضی از مسؤولان سعودی؛ مانند یونس یاسین، معاون وزیر امور خارجه عربستان، خواستار پایان یافتن اختلافات میان هلند و اندونزیایی ها از راه مسالمت آمیز بودند.

وزارت امور خارجه در پنجم فوریه سال ۱۹۴۶م. (= ۱۳۲۵ ش.) با ارسال نامه ای به نمایندگی های خود در جده و قاهره، اعلام نمود از این پس کمک های مالی به اندونزیایی های تبعه هندوستان تحت حاکمیت هلند که در خارج از کشور اقامت دارند، تنها در صورتی اعطا خواهد شد که حکومت هلند را تنها دولت مشروع اندونزی بدانند و صداقت نامه ای را در این خصوص امضا نمایند.

وان ریچتری لیمبوگ، نماینده هلند در قاهره، با افزودن عبارتی به قبض رسید دریافت کمک های مربوط به مسلمانان اندونزی، که در آن صاحب رسید، حکومت هلندی هندوستان را تنها دولت مشروع در اندونزی می دانست، تلاش کرد تا طرح اعلام شده را به اجرا در آورد. لیکن این حرکت واکنش وسیعی را در میان جماعت اندونزیایی عرب الأمل و سایر اندونزیایی های ساکن مصر برانگیخت. رهبران معروف جامعه اندونزیایی های مقیم مصر، در ۲۷ فوریه سال ۱۹۴۶، با برگزاری اجتماعی، امضای اسنادی حاوی این گونه مطالب را به عنوان بزرگترین گناهی که در حق سرزمین مادری می توان روا داشت، تلقی کرده و بر اساس تصمیمی، دولت جمهوری اندونزی را تنها حکومت مشروع این کشور اعلام کردند. این رهبران در عین حال اعلام کردند که رنج و گرسنگی را به اهانت بر وطن ترجیح خواهند داد.

دینگمانس، نماینده هلند در جده، خود با این طرح مخالفت نمود. وی طرح صداقت نامه

را به خاطر فقدان روابط متقابل داوطلبانه میان هلندی‌ها و اندونزیایی‌ها «تصمیمی بی‌موقع» توصیف کرد. به نظر او، در صورت ممانعت طرفداران جمهوری، از امضای این اعلان به وسیله سایر اندونزیایی‌ها، اختلافات گسترده‌ای در میان اندونزیایی‌های ساکن مکه به وقوع می‌پیوست. دینگمانس اظهار کرد که به سبب عدم قبول چنین اختلافاتی از طرف مقامات عربستان سعودی، سرکنسولگری هلند در جده، در وضعیت بسیار بدی قرار گرفته و موقعیت آن دچار ضعف خواهد شد. وزارت خارجه هلند این نظریات را مورد توجه قرار داد و آنگاه در ۹ مارس سال ۱۹۴۶ با ارسال بخشنامه دومی، در فرمان قبلی خود، مقداری نرمش نشان داد. وی کمک‌های مادی را منوط به ثبت‌نام در کنسولگری قاهره و جده و یا امضای اعلان صداقت‌نامه دولت هلند کرد. دریافت کنندگان کمک، به صورت خودکار به عنوان تبعه دولت هلند پذیرفته می‌شدند. تدبیر دیگری نیز، که حکومت هلند در مورد اندونزیایی‌های مقیم عربستان سعودی اتخاذ کرد، ایجاد وضعیت مناسب برای مراجعت ایشان به وطن اصلی خود بود.

در اوایل ماه آوریل سال ۱۹۴۶، دولت هلندی هندوستان، از طریق کنسولگری هلند در مکه اعلام کرد: آن دسته از اندونزیایی‌هایی که قصد بازگشت به وطن را دارند، بلیت رایگان دریافت خواهند کرد. لیکن از نزدیک به ۲۰۰۰ اندونزیایی مقیم

عربستان سعودی، تنها تعدادی انگشت شمار برای این منظور ثبت‌نام کردند. بیش‌تر آنان، اعلان دولت را با عنوان «بلیت نیجا» و ثبت‌نام کنندگان را با عنوان «مقیم نیجا» توصیف کردند.

آن‌ها اعلام کردند پیش از هرگونه تصمیم دولت جمهوری، مبنی بر بازگشت آنان و تا زمانی که دولت هلند بر اندونزی حاکمیت دارد، به کشورشان باز نخواهند گشت. تا ماه نوامبر سال ۱۹۴۶، تنها گروهی متشکل از ۹ اندونزیایی، ۶ تن از اهالی بانکارماسینی و ۳ نفر پستی آنکالی به اندونزی بازگشتند.

در این حال، اندونزیایی‌های مقیم مکه می‌کوشیدند خود را تا حد امکان از دایره نفوذ حکومت هلندی هندوستان دور کنند. در ماه می سال ۱۹۴۶، ۷۰٪ اندونزیایی‌های ساکن در عربستان برای اعلام عدم تبعیت‌شان از دولت هلند، گذرنامه‌های خود را پاره کرده و به سرکنسولگری هلند در جده فرستادند. این افراد کمک‌های مالی کنسولگری را رد کرده و بعدها با هدف پیروزی بر مشکلات اجتماعی و مالی، در ۲۱ ژوئیه ۱۹۴۶ کمیته‌ای را در مکه با عنوان کمیته امداد اندونزی تأسیس نمودند و برای برآورده کردن احتیاجات خود، به جمع‌آوری کمک‌های مردمی پرداختند.

طرفداری اندونزیایی‌های مقیم مکه از جمهوریت، مقامات هلند را، درخصوص تأثیرات آن بر روی حجاج اندونزیایی سال‌های جاری، بسیار نگران کرد.

دینگمانس احتمال می‌داد که طرفداران جمهوریست مانع از ثبت‌نام حجاج در کنسولگری هلند در جدّه شوند و آنان را مجبور به پاره کردن بلیت‌های برگشت و پاسپورت‌هایشان کنند.

دینگمانس برای جلوگیری از بروز چنین حوادثی، از دولت هلندی هندوستان خواست تا حجاج را با این واقعیت که حج یک مناسک صرف دینی است، آگاه کنند و تمام وقت خود، در طول اقامت در شهرهای مقدس را اختصاص به مناسک حج دهند. نسبت به ثبت‌نام خود در سرکنسولگری هلند در جدّه اهمال نکنند و اهمیت و فواید پاسپورت و بلیت‌های برگشت را بدانند. در صورت گم کردن نشانی محل اقامت، هرچه زودتر به معاونت کنسولگری مکه مراجعه کنند.

وانموک، معتقد بود حج را به عنوان یک عبادت صرف دینی جا انداختن و وانمود کردن درست نیست؛ زیرا اسلام دینی جدا از سیاست نبوده و مسلمانان هرگونه توصیه‌ای از جانب حکومت در امور دینی را به منزله دخالت در امور دینی خویش تلقی می‌کردند.

با این وجود، وانموک سایر توصیه‌های دینگمانس را مثبت ارزیابی کرده، به لزوم ارائه معلومات و هشدارهای لازم به حجاج، درخصوص اهمیت پاسپورت‌هایشان از جانب مأمورین صدور پاسپورت و نیز ارائه اطلاعات و راهنمایی‌های کافی به زائران در اثنای مسافرت از طرف رییس قافله حج اشاره

می‌کند. به نظر او بهترین تبلیغات ممکن و میسر در حجاز، تنها با دقت و مساعدت بالای کارمندان و دیپلمات‌های هلندی و تأثیرگذاری سیاسی بر روی حجاج در سطوح بسیار پایین، با استفاده از مطوف‌هایی که در مکه به عنوان راهنمایان مناسک حج انجام وظیفه می‌کردند، ممکن بود.

خلاصه این که حجاج باید متوجه کمک‌ها، احترام و دغدغه یک دولت غیرمسلمان نسبت به زائران خانه خدا می‌شدند. به اعتقاد وانموک، انجام تبلیغات آشکار در عربستان سعودی برای دولت هلند، به سبب سیاست‌های غیر دوستانه کشورهای غرب با این کشور، نمی‌توانست فایده‌ای را با خود به همراه داشته باشد.

در سوم ژوئن سال ۱۹۴۶ سهمیه حج به طور رسمی، از جانب دولت ۳۰۰۰ نفر اعلام شد. از نامزدهای سفر حج در سرزمین‌های تحت حاکمیت هلند خواسته شد تا به ادارات مدیریت داخله، که مسؤول صدور روادید بودند، مراجعه کنند. علاوه بر این، در اعلامیه مذکور بر عدم پذیرش زائران از جاوه و سوماترا تأکید شده بود. هزینه معاش هر حاجی با توجه به طول مدت اقامت در شهرهای مقدس، از ۱۸۰۰ تا ۲۱۰۰ فلوره هلند متغیر بود. هزینه بلیت رفت و برگشت ۴۵۰ فلوره هلند و مالیات پرداختی حاجیان در مقابل خدمات دولت عربستان سعودی ۴۱/۵۰ استرلینگ انگلستان مشخص شد. این مالیات که پس از جنگ جهانی دوم، از طرف حکومت عربستان

سعودی به مورد اجرا گذاشته شد، خدمات بهداشتی حجاج در اثنای انجام مراسم حج، مالیات حج، هزینه راهنمای حج و مصارف اقامت و حمل و نقل را شامل می‌شد. حکومت عربستان سعودی دولت هلندی هندوستان را مسؤول اخذ این مالیات و انتقال آن به حکومت سعودی به صورت دلار آمریکا و یا استرلینگ انگلستان می‌دانست.

دولت هلندی هندوستان، از آنجا که مجبور بود خود این پول را، به منظور تهیه ارز مورد نیاز، از حجاج جمع آوری کند، در این خصوص به دولت سعودی اعتراض کرد. با وجود این که سرکنسولگری هلند در جدّه می‌کوشید با کسب بعضی امتیازات از دولت سعودی، نصف این مبلغ را به صورت فلوره هلند پردازد و مالیات حجاج اندونزیایی را کاهش دهد، لیکن در این امر موفقیتی به دست نیاورد.

در ماه آگوست سال ۱۹۴۶ تنها حدود ۱۰۰ نفر برای رفتن به مراسم حج مراجعه کردند. دلیل اصلی آن، تبلیغات وسیعی بود که رهبران جمهوری خواه در ارتباط با حج، بر ضد دولت هلند به راه انداخته بودند. اعلام صدور مجوز برای رهبران مسلمان، جهت رفتن به مراسم حج، در اثنای دیدار واندر پلاس، مشاور امور اسلامی دولت هلند، از کالیمانتان جنوبی - در آوریل سال ۱۹۴۶ - و سپس تهیه یک بروشور در این باره و پخش آن در میان مردم، واکنش رهبران معشومی را به دنبال داشت.

«الجهاد»، ارگان رسمی معشومی، که مدعی بود هلندی‌ها از حج استفاده تبلیغاتی صرف می‌کنند، خبر دیدار واندر والس از منطقه را، با عنوان «حج»، وسیله تبلیغات هلندی‌ها چاپ کرد. به نوشته الجهاد، سازمان حج هلندی‌ها قصد داشت با به دست آوردن دل مسلمانان، آنان را به هلند متمایل و جذب کند. از این رو، لازم بود مسلمانان اندونزی فریب هلندی‌ها را نخورده و با تمام وجود از استقلال طلبی حمایت کنند.

ک.ح.م. هاشم اشعری، از رهبران معشومی، که در عین حال رهبر نه‌تاج العلما نیز بود، در گفتگوی رادیویی، که در بیستم آوریل سال ۱۹۴۶ انجام داد، فرض و واجب بودن حج در موقعیت مناسب و واجب نبودن آن در زمان تهدید از جانب دشمن و بروز نا امنی در هنگام عزیمت به مکه و بازگشت از آنجا را خاطر نشان کرد. هاشم اشعری، سازمان‌دهی حج به دست هلندی‌ها را، تنها وسیله‌ای جهت منحرف کردن مسلمانان از مسیر کسب استقلال دانست و حفظ استقلال کشور را همواره مهم‌تر از رفتن به حج تلقی می‌کرد و بر آن تأکید می‌ورزید. او استفاده مسلمانان از کشتی‌های دشمن برای رفت و آمد در مسیر مکه را به خاطر کمک به ثروتمندتر شدن شرکت کشتی‌رانی کنگسی - تیگا، صحیح نمی‌دانست. اشعری در پایان وعده داد واجب شدن حج، دولت جمهوری کشتی‌های مورد نیاز مسلمانان را تهیه خواهد کرد.

از این رو، در سال ۱۹۴۹، در مراسم حجی

که دولت هلندی هندوستان سازماندهی کرده بود، تنها ۷۰ تن شرکت کردند. آن هم همگی از سومباوا و سولاوسی جنوبی بودند که زیر نظر و مدیریت مؤثر هلند قرار داشتند. از کالیمانتان جنوبی و شرقی نیز - که در اوایل علاقه و احترام فراوانی نسبت به حج داشتند، در نتیجه تهدیدها و تبلیغات منفی تشکل های منطقه ای مخالف هلند، هیچ کس برای حج ثبت نام نکرد. افرادی هم که قصد رفتن به مکه را داشتند، دو برابر شدن مالیات حج پس از جنگ جهانی دوم را بهانه قرار داده و از این سفر منصرف شدند. سهمیه حج سال ۱۹۴۷م. (= ۱۳۲۶ ش.) که در ابتدا از طرف مدیریت امور داخله ۵۰۰۰ نفر تعیین شده بود، بعدها به دلیل وجود مشکلات در تأمین ارز مورد نیاز و به درخواست مدیریت مالیه، به ۴۰۰۰ نفر کاهش یافت. علاوه بر این، دولت در سال ۱۹۴۷ با کاستن از مدت اقامت در شهرهای مقدس، هزینه اقامت را از ۷۰ استرلینگ به ۴۶ استرلینگ کاهش داد و مالیات حج را نسبت به سال قبل، ۵ استرلینگ پایین آورد. از ۴۰۰۰ سهمیه حج، ۳۰۰۰ سهمیه به اندونزی شرقی، ۵۰۰ سهمیه به کالیمانتان و ۵۰۰ سهمیه نیز به شهرهای تحت حاکمیت هلند در جاوه و سوماترا اختصاص یافت.

در سال ۱۹۴۷، سازمان حج؛ همانند سال های قبل، به دست مدیریت امور داخله و شرکت کشتی رانی کنگسی - تیگا اداره می شد، لیکن بعضی از امور و مسؤولیت های

سیاست های دولت هلند در مورد حج

محلی، به مؤسسات منطقه‌ای، که به این منظور تأسیس شده بودند، محول گردید. کمیته‌ای با عنوان «بادان پنگوروس کسلاماتان حاج» با همکاری وزیر مسؤول امور مسلمین، شیخ بهمید، کارهای مربوط به حج را در دولت اندونزی شرقی سازماندهی کرد. کمیته «حلو سونگای علما» در کالیمانتان جنوبی و کمیته‌ای پنج نفری، به سرپرستی رییس محکمه پنگملو، عبدالغفار، در شهر سورابایای جاوه شرقی، امور حج را حل و فصل می‌کردند. این کمیته‌ها در کنار ارائه معلومات به حجاج، در خصوص عبادت و سیاست حج، به عنوان واسطه میان حجاج و شرکت‌های کشتی‌رانی نیز انجام وظیفه می‌کردند. در سال‌های قبل از جنگ جهانی دوم، این کار را راهنمایان و مبلغان حج، که از عربستان سعودی آمده بودند، انجام می‌دادند.

تعداد مراجعین برای ثبت‌نام سفر حج در سال ۱۹۴۷ بسیار بیشتر از سهمیه اعلام شده از طرف دولت بود؛ مثلاً در کالیمانتان جنوبی، که سال پیش از آن، هیچ‌کس نامزد رفتن به زیارت مکه نشده بود، ۲۵۰۰ نفر برای گرفتن روادید مراجعه کردند. توسعه تحولات مثبت منطقه‌ای و افزایش همکاری دولت هلند، پس از ماه می سال ۱۹۴۷ تأثیر به‌سزایی داشت. در اندونزی شرقی نیز نزدیک به دو هزار نفر بیش‌تر از سهمیه تعیین شده مراجعه کردند. بالا رفتن تعداد مراجعه‌کننده، از سهمیه تعیین شده توسط دولت، مدیران محلی و کمیته‌های

در سال ۱۹۴۹، در مراسم حجی که دولت هلندی هندوستان سازماندهی کرده بود، تنها ۷۰ تن شرکت کردند. آن هم همگی از سومباوا و سولاوسی جنوبی بودند که زیر نظر و مدیریت مؤثر هلند قرار داشتند.

از کالیمانتان جنوبی و شرقی نیز - که در اوایل علاقه و احترام فراوانی نسبت به حج داشتند، در نتیجه تهدیدها و تبلیغات منفی تشکل‌های منطقه‌ای مخالف هلند، هیچ‌کس برای حج ثبت نام نکرد.

مرتبط با حج، در معرض انتقادهای شدید مردم؛ به خصوص کسانی که بعدها پذیرفته نشده بودند، قرار گرفتند. واگذاری وظایف راهنمایان حج به این کمیته‌ها و همچنین دریافت ۳۰ فلوره از هر حاجی، به منظور تأمین هزینه‌های کمیته‌های مذکور، اعتراض و انتقاد شدید حجاج را به دنبال داشت. علاوه بر آن، در اندونزی شرقی نیز درخواست کمیتهٔ مربوط به حج برای دریافت ۴۵ فلوره به ازای هر یک نفر حاجی، از شرکت کشتی‌رانی، سبب بروز برخی اختلافات میان طرفین شد؛ زیرا در سال‌های قبل از جنگ جهانی، شرکت‌های کشتی‌رانی در صدی را برای مبلغان و ثبت‌نام کنندگان حجاجان در نظر می‌گرفتند.

دولت هلندی هندوستان، در سال ۱۹۴۷ درصد درآمد تأییدی را با عنوان امیرالحاج، به منظور سرپرستی حجاج اندونزی شرقی به عربستان بفرستد. لیکن اختلاف نظریهٔ مقامات هلندی در مورد ویژگی‌های این هیأت و واکنش تردیدآمیز دولت عربستان برای قبول آن، موجب شد مباحث فراوانی در مورد اعزام هیأت یادشده به مکه، مطرح شود. در مورد ارسال امیر حج به مکه، برای نخستین بار در جلسهٔ مشترکی که در ژوئیه سال ۱۹۴۷ میان واندنر پلاس و یک مقام اندونزی شرقی در جاکارتا برگزار شده بود، مطرح گردید. در این جلسه در مورد انتساب سرپرست حجاج دولت اندونزی شرقی به عنوان امیرالحاج و عزیمت او به مصر برای دیدار با

پادشاه این کشور قبل از سفر به عربستان سعودی نیز تصمیم‌گیری شد. این تصمیم از سوی وانموک نیز تأیید گردید.

دولت اندونزی شرقی، در ۸ ژوئیه ۱۹۴۷، در جلسهٔ هیأت وزیران، موضوع یاد شده را تأیید و مقام مسؤول امور اسلامی، شیخ بهمید، را به ریاست آن منسوب کرد.

هدف از ارسال چنین هیأتی به کشورهای عربی، کمک به افزایش اعتبار دولت در میان مسلمانان اندونزی و اندونزیایی‌های ساکن مکه بود که دولت اندونزی شرقی را به صورت «حکومتی تشریفاتی و مسیحی» می‌دانستند.

«واندر پلاس» امیدوار بود که مسلمانان اندونزی شرقی، اعزام هیأت رسمی حج را، به عنوان یک رخ داد مهم اسلامی و اقدامی مهم از جانب دولت اندونزی شرقی قلمداد کنند. به نظر «النیک شورمان»، رییس دیپرو (مدیریت شرق دور) در جاکارتا، دیدار شیخ بهمید نیز به عنوان «واکنشی مؤثر» در برابر هیأت جمهوریت حاضر در قاهره، به ریاست «ه. آگوس سالم» محسوب می‌شد، لیکن مقامات لاهه همگی آن را «مخاطره آمیز» توصیف کردند. به عقیدهٔ او، حضور فردی نیجایی؛ مانند شیخ بهمید در کنار سیاستمدار قدرتمند جمهوریت، «ه. آگوس سالم» مضحک و آثیر بود.

تنها کسی که دیدار از عربستان سعودی را مثبت ارزیابی می‌کرد، وزیر امور خارجهٔ هلند بود. آدریانس، رییس امور اداری وزارت خارجه هلند، با طرح این موضوع، که اعزام

هیأتی با عنوان «امیرالحج» به عربستان سعودی می‌تواند بر اعتبار دولت اندونزی شرقی در مکه بیفزاید و آن را به صورت حکومتی مستقل نشان دهد، به مخالفت برخاست. افزون بر این، او بر اسم هیأت نیز خرده گرفت؛ زیرا «امیر الحج» عنوانی برای یگان مسلح و نظامی بود که در زمان فقدان امنیت و آسایش در شهرهای مقدس عربستان، از حجاج حفاظت می‌کرد.

به ادعای او، در دوره‌ای که صلح و امنیت منطقه به وسیله دولت عربستان سعودی برقرار شده بود، اعزام هیأتی با این عنوان به مکه نمی‌توانست تأثیر مثبتی بر روی مقامات عربستان سعودی داشته باشد. آدریانس با تأکید بر وخامت اوضاع جمهوریت، پس از نخستین اقدام نظامی قشون هلند و عدم لزوم فرستادن نماینده دولت اندونزی شرقی به خارج از کشور، برای تضييع جبهه جمهوری خواهان، با رفتن هیأت مذکور به مصر نیز مخالفت کرد. به اعتقاد وی، تنها انجام مراسم حج و اعزام تعداد مشخصی حاجی به مکه، برای شناساندن دولت اندونزی شرقی کافی بود.

جانکمن، وزیر امور کشورهای ماورای بحر، با ارسال تلگراف به وانموک، در پنجم آگوست سال ۱۹۴۷ خواستار تعویق برنامه مورد نظر به موسم حج سال ۱۹۴۸ شد. در این میان، دولت هلندی هندوستان، بنا به دستور دینگمانس عنوان هیأت را از امیر الحج به «رئیس بدهة الشرف» به معنای رئیس هیأت افتخاری تغییر داد.

وان بوتزلار وان اوسترهود، در تلگرافی که در ۱۵ آگوست سال ۱۹۴۷ به رئیس «دیروو» فرستاد، اعلام کرد که شیخ بهمید می‌تواند نه فقط به عنوان راهنمای حجاج، بلکه در کسوت رئیس هیأت رسمی دولت اندونزی شرقی نیز به عربستان سعودی سفر کند. مشکل دیگری هم که در این رابطه وجود داشت، عدم قبول هیأت مذکور از طرف دولت عربستان، به دلایل مالی و سیاسی بود. طبق قوانین جاری، اعضای هیأت؛ همانند میهمانان رسمی دولت عربستان محسوب می‌شدند.

هزینه اقامت و سایر مصارف افراد داخل هیأت، در عربستان، به عهده دولت این کشور بود و از معافیت مالی نیز برخوردار می‌شدند. از نظر سیاسی نیز دولت عربستان با اعلام رسمی اعزام این هیأت از طرف دولت اندونزی شرقی، در وضعیت سختی قرار گرفت؛ زیرا این کشور با قبول هیأت مذکور، به عنوان یکی از اعضای اتحادیه کشورهای عرب، که جمهوریت را به رسمیت شناخته بودند، گام غیردوستانه‌ای برضد دولت جمهوری برمی‌داشت. لیکن در نتیجه فشارهای دولت هلند، مقامات عربستان سعودی سرانجام به اعزام هیأت دولت اندونزی شرقی جواب مثبت دادند. در ۱۲ سپتامبر سال ۱۹۴۷، وزارت امور خارجه عربستان سعودی با ارسال مکتوبی به سرکنسولگری دولت هلند در جدّه اعلام کرد که عربستان از هیأت اعزامی استقبال نموده و

تمام امکانات لازم شهرهای مقدس را همانند هیأت‌های سایر کشورهای اسلامی برای آنان فراهم خواهد کرد.

در سال ۱۹۴۷ میلادی بنا به سهمیه‌ای که از قبل تعیین شده بود، به اعزام حدود ۴۰۰۰ زائر به مکه مکرمه اجازه داده شد. بدرقه زائران از بندرهای اوجونگک یاندانگ، تانجونگک پریوک و آمپان که بنادر حج نامیده می‌شدند، در جوی پر از شور و شغف انجام شد. حجاج در میان بدرقه هزار نفر، سوار کشتی‌ها شدند.

قبل از حرکت، اطلاعاتی در خصوص بیماری‌های مسری؛ همچون وبا به آنان داده شد. شرکت کشتی‌رانی مسؤول انتقال حجاج، کنگسی - تیگا قبل از جدا شدن از بندر اوجونگک یاندانگ مراسم مختصری را که در آن، اعضای هیأت اعزامی و بعضی از مقامات دولت اندونزی شرقی حضور داشتند، برگزار کرد.

پس از قبول هیأت اندونزی شرقی از طرف مقامات عربستان سعودی، عبدالحمید القدری دوم، سلطان پوتیاناک نیز به عنوان رئیس منطقه ویژه کالیمانتان غربی، قصد دیدار از عربستان سعودی و سایر دول اسلامی را نمود. دولت هلندی هندوستان تقاضای وی را بدون هیچگونه بحثی پذیرفت. هیأت سه نفری کالیمانتان غربی متشکل از سلطان پوتیاناک و دو اندونزیایی عربی الاصل در ۲۲ اکتبر سال ۱۹۴۷ وارد جده شده و به عنوان میهمانان رسمی دولت عربستان سعودی مورد استقبال قرار گرفتند.

لیکن هیچ یک از این هیأت‌ها موفقیتی به دست نیاورد؛ زیرا خواسته‌های آن‌ها به خاطر دیدار ه. محمد رشید، نماینده دولت جمهوری در مصر از مکه و ملاقات وی با عبدالعزیز، پادشاه عربستان سعودی در ۱۳ اکتبر سال ۱۹۴۷ به قصد درخواست از وی برای به رسمیت شناختن دولت مطبوعش بی‌ثمر ماند.

اندونزیایی‌های مقیم عربستان سعودی که هیأت‌های فرستاده هلند را مسؤول اجرای تبلیغات سیاسی آن دولت دانسته و ه. رشید را در میان شور و هیجان استقبال نمودند. پادشاه، عبدالعزیز نیز در دیدار ه. رشید اعلام کرد که دولت جمهوری را ظرف مدت کوتاهی به رسمیت خواهد شناخت؛ از این رو، تلاش‌های رشید برای به رسمیت شناساندن دولت جمهوری بی‌نتیجه نماند.

علاوه بر این، هیأت اندونزی شرقی باعث ایجاد برخی هرج و مرج‌های سیاسی نیز شد. پس از فروپاشی دولت اندونزی شرقی، به ریاست نجم الدین در اواخر سپتامبر سال ۱۹۴۷، در دولت جدید که به ریاست س. ژ. وارو در ۱۷ اکتبر سال ۱۹۴۷ تأسیس شد، هیچ مقامی به شیخ بهمید که پیش‌تر رئیس هیأت اعزامی به عربستان سعودی بود، داده نشد. دولت جدید حتی خواستار بازگشت سریع شیخ بهمید به اندونزی و انتساب فرد دیگری به جای وی شد. لیکن بنا به توصیه دینگمانس، دولت جدید اندونزی شرقی به باقی ماندن شیخ بهمید در مقام خود تا زمان بازگشت به

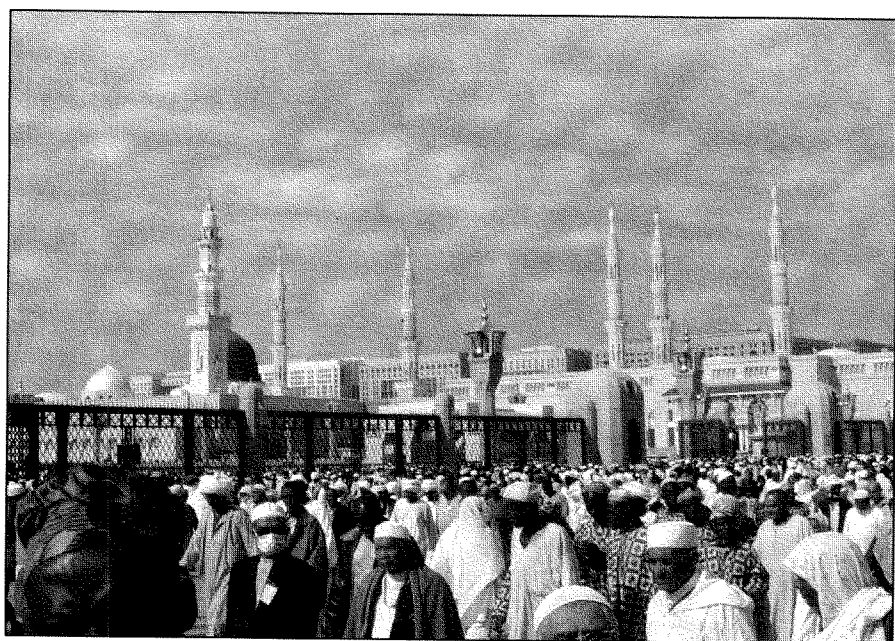
اندونزی در ۱۶ نوامبر ۱۹۴۷ رضایت داد. سلطان پونتیاناک از عبدالحمید القدری دوم نیز خواست تا از کشورهای مصر، سوریه و لبنان دیدار کند. لیکن بعد از ناکام ماندن از سفر به مصر، به دلیل رواج وباء، دولت‌های سوریه و لبنان نیز تقاضای ویزای وی را پس فرستادند. سلطان پونتیاناک که امکان دیدار با گاندی و محمدعلی جناح، رؤسای دولت هند و پاکستان را هم به دست نیاورده بود، در ۲ نوامبر سال ۱۹۴۷ از طریق کراچی و دهلی نو به اندونزی مراجعت برگشت.

دولت عربستان که از یک سو به حج اهمیت می‌داده و از سوی دیگر با اصرارهای مدام برای به رسمیت شناختن جمهوریت در اندونزی رودر رو مانده بود، هیچ‌گونه تمایزی میان این سه هیأت اندونزیایی قائل نشد و تلاش کرد تا هیچ‌یک را بر دیگری برتری ندهد. از نظر دولت سعودی، تمام مسلمانان با هر نوع نگرش و تعلیمات سیاسی در اراضی مقدس، با هم برابر و مساوی بودند. عبدالعزیز پادشاه عربستان که شمشیرهای مرصع و جواهرنشان به شیخ بهمد و سلطان پونتیاناک هدیه کرده بود، هر شید را با به رسمیت شناختن جمهوریت مورد لطف قرار داد. دینگمانس، سرکنسول دولت هلند در جده، سفر این سه هیأت به مکه با اهداف متفاوت را به عنوان «آنتی‌تر اندونزیا که خود را به طور آشکار در اراضی مقدس نشان داد» توصیف کرد. به دنبال بازگشت هیأت‌های کالیمانتان غربی و اندونزی شرقی از عربستان سعودی.

این دولت در ۲۲ نوامبر ۱۹۴۷ جمهوری اندونزی را به عنوان دولتی مستقل به رسمیت شناخت.

دولت هلند این امر را حرکتی خصمانه توصیف کرد و کوشید عربستان سعودی را به انصراف از تصمیم خود، مبنی بر به رسمیت شناختن جمهوری اندونزی قانع کند، لیکن تلاش‌هایش بی‌نتیجه ماند. سفر هیأت‌های اندونزی شرقی و کالیمانتان غربی به شهرهای مقدس، بر روی اندونزیایی‌های ساکن مکه، که با تأسیس جمعیت‌هایی با عنوان «پروکومپولان کمردکان اندونزیا» و «کوپیندو» تشکل یافته بودند، تأثیر منفی نهاد. آن‌ها علی‌رغم تدابیر محدود کننده دولت عربستان سعودی در خصوص تبلیغات سیاسی، در بین حجاج، که از اندونزی و مناطق تحت حاکمیت هلند آمده بودند، شروع به تبلیغات منفی بر ضد دولت هلند نمودند.

اعلامیه‌ای با عنوان «Haram Naik Hadji» در میان آن پخش شد که در آن، طبق فتوایی، سفر حج و مناسکی که از سوی دولتی کافر سازماندهی شود، حرام اعلام شده بود. بنا به گزارش حاجیانی که به اندونزی بازگشته بودند، تعداد حجاج و مسلمانان اندونزی که در قهوه‌خانه‌های مکه به‌طور مستمر و غیر رسمی اجتماع کرده و به فعالیت‌هایی بر ضد دولت هلند می‌پرداختند، از صد نفر کمتر نمی‌شد. در گزارشی که در اوایل ژانویه ۱۹۴۸ م. (= ۱۳۲۷ ش.) از طرف حجاج لومبوک ارائه شد، تأثیر شدید تبلیغات

حجاجی را از مناطق تحت حاکمیت خود، روانهٔ مکه خواهد کرد. معاون مدیریت داخله، پ. بولن اعلام کرد که اعزام خودسرانهٔ حجاج از سوی دولت جمهوری، از نظر حقوقی غیر ممکن خواهد بود؛ زیرا براساس قانون جاری حجّ مصوّب سال ۱۹۲۲، تنها مدیریت امور داخله و مدیریت کشتی‌رانی دارای مجوز سازماندهی و اعزام حجاج به مکه بودند. مشارکت دوجانبهٔ تحت بیرق هلند نیز به نتایج روابط میان هلند و دولت جمهوری بستگی داشت.

بولن همچنین تأکید کرد که کرایه کردن کشتی‌های مسافری خارجی، به وسیلهٔ دولت جمهوری اندونزی، برای انتقال حجاج و خارج شدن انحصار آن از دست شرکت‌های

خصوص فتوایی را صادر کردند. این فتوا که به صورت جزوه‌ای کوچک تهیه و به اندونزی ارسال شده بود، پیش از رسیدن به دست مردم سوماترا، از طرف پلیس هلند کشف و جمع‌آوری شد.

مسألهٔ اساسی مرتبط با حج سال ۱۹۴۸ در بُعد سیاسی، شرکت و یا عدم شرکت جمهوری در حج بود. راديو یوگیا کارتا در ۲۵ ماه می سال ۱۹۴۸ در خبری به نقل از وزارت امور دینی اعلام کرد: دولت جمهوری، هیأت حجّی را به عربستان سعودی اعزام خواهد کرد. این اعلامیه سوء استفاده‌هایی را از طرف بعضی از مقامات هلندی در برداشت. حتی بعضی احتمال می‌دادند که دولت جمهوری اندونزی،

کشتی‌رانی هلندی، ضررهای فراوانی را در آینده متوجه این شرکت‌ها خواهد کرد. او خواستار ممانعت از هرگونه قصد و طرح دولت جمهوری برای سازماندهی حجاج به هر طریق ممکن بود.

در آگوست سال ۱۹۴۸، دولت جمهوری اعلام کرد که هیچ‌گونه طرح و تئیی برای ساماندهی حج ندارد و بدین‌گونه، هر احتمالی در این مورد را رد کرد. لیکن احتمال اعزام یک هیأت با نیت حسنه به عربستان سعودی، همچنان برقرار بود. در اصل، این طرح در ۱۱ ژوئیه ۱۹۴۸ از طرف وزیر امور دینی دولت جمهوری ک. ه. مشکور مطرح شده بود. هدف اصلی هیأت یاد شده، اعلام مجادلهٔ جمهوری خواهانهٔ مردم اندونزی به مسلمانان سایر کشورهای اسلامی و دیدار و گفتگو با اندونزیایی‌ها و دیگر مسلمانان مقیم عربستان سعودی بود. همچنین، این هیأت وظیفهٔ برقراری تماس با حجاجی را داشت که از سایر مناطق تحت حاکمیت دولت هلند به حج آمده بودند و نیز تصمیم داشت سوء تفاهم‌های موجود را از میان بردارد. به همین سبب، مقرر شد که دو تن از اعضای این هیأت ۹ نفره، از اهالی سلاوسی و کالیمانتان باشند.

این طرح از جانب دولت جمهوری مورد قبول واقع شد، لیکن به خاطر وضعیت بد اقتصادی، تصمیم بر آن شد که هیأت، به جای ۹ نفر، با ۴ نفر عضو روانهٔ مکه شود. دولت هلندی هندوستان، در سال ۱۹۴۸،

مجوز اعزام نزدیک به ۹۰۰۰ نفر به حج را صادر کرد. بیشتر این افراد را حجاج اندونزی شرقی و کالیمانتان تشکیل داده بودند. قسمت اندکی نیز از حجاج جاوه (به خصوص جاوه غربی) و مناطق تحت حاکمیت هلند در سوماترا بودند. در میان این افراد، حتی سلطان، راجا، رئیس قبیله و حاکمان محلی نیز وجود داشتند. به عکس سال‌های قبل، در سال ۱۹۴۸ میلادی اندونزیایی‌های ساکن مکه تبلیغات سیاسی مؤثری را به راه نینداختند. به نظر دینگمانس، هم اندونزیایی‌های طرفدار جمهوری، که در مکه ساکن بودند و هم هیأت حجاج اعزامی از طرف دولت جمهوری، فعالیت‌های سیاسی جدی را در شهرهای مقدس انجام نداده و به برگزاری اجتماعات نیز اقدام نکردند. هیأت جمهوری برخلاف انتظار مقامات هلندی، درصدد ایجاد نمایندگی دائمی در عربستان سعودی نیز برنیامدند. قبل از ورود هیأت جمهوری به عربستان، دینگمانس نسبت به ایجاد نمایندگی دائمی دولت جمهوری در سرزمین‌های مقدس هشدار داده و ایجاد آن را رفتاری غیردوستانه در روابط بین دو کشور عنوان کرده بود. دینگمانس حج ۱۹۴۸ را موفقیت‌آمیز خواند و اعلام کرد که در این سال، تمام حجاج اندونزیایی، غیر از تعداد معدودی که اقامت خود را تا ماه دسامبر تمدید کرده بودند، در آرامش کامل و بدون تأثیرپذیری از فعالیت‌ها و تبلیغات سیاسی به کشور خود مراجعت نمودند و هیچ‌گونه هرج و مرجی در مکه به

وجود نیامد. به گفته وی، اندونزیایی‌های ساکن مکه حجاجی را که از اندونزی آمده بودند، مورد سرزنش و اتهام قرار نمی‌دادند.

دینگمانس در گزارشی که در ۴ اکتبر ۱۹۴۸ به وزارت خارجه هلند می‌فرستد، بر تأثیر مثبت اندونزیایی‌های ساکن مکه بر همشهریان زائر خود تأکید می‌کند. به نظر او، سبب این امر، اهمیت دادن هلندی‌ها به حج، اجازه دادن به اندونزیایی‌ها بر ارسال پول برای خانواده‌های خود در مکه و ناتوانی دولت جمهوری بر ارسال حاجی و پول به سرزمین‌های مقدس، به جهت محاصره اقتصادی هلند بود. بدین ترتیب انتظار می‌رفت تغییراتی هم در سیاست جمهوری خواهان مقیم مکه در برابر اندونزیایی‌هایی که به روابط خود با نمایندگان هلند در عربستان سعودی ادامه می‌دادند، مشاهده شود.

از این پس، وحدت و مسامحه میان جامعه اندونزیایی‌های مقیم مکه بسیار محکم‌تر شد. «تاریدین»، معاون کنسول در کنسولگری دولت هلند در مکه، که وظیفه تمدید و ارسال گزارش از فعالیت‌های اندونزیایی‌های مقیم مکه به سرکنسولگری جده را نیز در فهرست کارهای خود داشت، اوضاع سیاسی مکه را در آن زمان چنین توصیف می‌کند:

«جمهوری خواهان مقیم مکه، از حج سال قبل بدین طرف، رفتارهای خصمانه خود در مقابل ساکنین نیجا را کنار گذاشته‌اند. این امر بیش از همه، به تأثیر شخصیت ه. محمد رشید، نماینده دولت جمهوری در قاهره بستگی داشت که به

عنوان نماینده جمهوری برای اعلام استقلال اندونزی از مصر به عربستان آمد و پس از دیدار با پادشاه ابن‌سعود مراسم حج خود را به جای آورد.

سکوت و ظاهر آرام و توصیه‌های دلسوزانه او، بیش از همه تأثیر عمیقی بر گروه نظامی اندونزیایی‌های حجاز گذاشت. او در سخنرانی خود در جمع جمهوری خواهان گفت: هیچ‌کس اهل نیجا (و یا اینجا و آنجا) نیست؛ در اینجا همه با یکدیگر اندونزیایی و برادران دینی هستیم. از آن زمان به بعد رفتار جمهوری خواهان با سایر اندونزیایی‌ها رو به بهبود نهاد. سلام و احوال‌پرسی در بین‌شان مشهودتر شد. همه را می‌توان در قهوه‌خانه‌هایی که محل اجتماعشان بود، در کنار یکدیگر مشاهده کرد. دیدار همدیگر و قرض دادن و گرفتن پول از یکدیگر، امری ناپسند محسوب نمی‌شود. پیش‌تر همه این کارها حرام بود. مدارس دینی معروف اندونزیایی‌ها در مکه به نام‌های دارالعلوم و مدرسه اندونزی که قبلاً بر روی طلبه‌های نیجایی بسته بود، اکنون بدون هیچ‌گونه تبعیضی از تمام اندونزیایی‌ها استقبال می‌کند.»

با این وجود، فکر و نظر اندونزیایی‌های مقیم مکه، در مورد هلندی‌ها، همچنان بدون تغییر باقی ماند. بیش‌تر آنان باز هم از رفتن به کنسولگری هلند در مکه امتناع می‌ورزیدند. رفتن به این مکان، تنها برای افرادی که منتظر پول‌های ارسالی از طرف خانواده‌هایشان در اندونزی بودند، حلال بود. براساس فتوایی که در سال ۱۹۴۶ از طرف رهبران دینی صادر

شده بود، هر اندونزیایی که به کنسولگری هلند می‌رفت، کافر معرفی می‌شد.

جمعیت‌های اندونزیایی کوپیندو، پرکومپولان کمردکان اندونزیا و ساریکات داگانگ اندونزیا که در هر کدام از شهرهای مکه، مدینه و جده نمایندگی داشتند، تصمیم به عدم همکاری با شرکت‌های هلندی گرفتند. به گفته دینگمانس، فعالیت‌های اندونزیایی‌های مقیم مکه بر ضد رژیم استعماری هلند در زمان شروع تهاجم بزرگ این کشور بر ضد دولت جمهوری در ۱۹ دسامبر سال ۱۹۴۸ به اوج خود رسید. حتی در آن زمان بعضی از کارمندان اندونزیایی کنسولگری‌های هلند در جده و مکه برای ابراز ناخرسندی خود از دولت هلند، به هر طریق ممکن توسل می‌جستند. یک طیب اندونزیایی به نام دکتر ر. معموم رشید کوسومادیلگا که در کنسولگری اندونزی در مکه کار می‌کرد، از سمت خود استعفا کرد، لیکن با توصیه و اصرار دینگمانس، به ادامه فعالیت خود در کنسولگری رضایت داد. واکنش دولت عربستان سعودی نیز در برابر حمله هلند به دولت جمهوری، بسیار شدید اللحن بود. عربستان فرود و پرواز هواپیماهای هلندی از خاک این کشور را، در روزهای جنگ ممنوع اعلام کرد.

سه‌میه حج سال ۱۹۴۹م. (= ۱۳۲۸ ش.) از جانب نماینده ارشد پادشاهی ۸۶۰۰ نفر تعیین شد، لیکن این رقم به توصیه دینگمانس به خاطر سیاست سرد عربستان در مقابل هلند و

در اثنای عزیمت هیأت حجاج جمهوری به مکه، میزگرد مذاکرات مسأله اندونزی با شرکت جمهوری خواهان، فدرالیست‌ها و مقامات هلندی تحت نظارت سازمان ملل متحد در لاهه شروع شده بود. سوکارنو در دستورالعملی که به هیأت مذکره کننده داده بود، از آنان خواست تا در صورت شکست مذاکرات، به اندونزی باز نگردند و مبارزات استقلال طلبانه مردم اندونزی را به گوش رهبران کشورهای عرب رسانده و از آنان تقاضای کمک و حمایت کنند.

عدم اطمینان کامل از اوضاع اندونزی، تا ۸ ژوئن به اطلاع عموم نرسید. علاوه بر این، دینگمانس درخواست کرد نسبت به حمل بیش از ۳۰ کیلوگرم برنج به همراه هر حاجی حکومت فدرال موقت سال ۱۹۴۹ به مکه مساعدت و کمک هزینه ویژه‌ای برای سلطان، راجا، مقامات عالی‌رتبه و سایر شخصیت‌های مهم داخل در هیأت‌های حج، در نظر گرفته شود؛ زیرا در حج سال‌های قبل، این افراد از عدم کفایت ۴۵ استرلینگ انگلیس برای تأمین احتیاجات روزمره خود، به دینگمانس شکایت کرده بودند. حکومت انگلیس برای تأمین احتیاجات روزمره خود به دینگمانس شکایت کرده بودند، حکومت موقت فدرال در جلسه‌ای به اعزام مقامات رده بالا به حج، به وسیله هواپیما و عدم اجازه به حج برای اقامت بیش از دو ماه در مکه و مدینه به خاطر وجود مشکلات در تهیه ارز لازم تصمیم گرفت.

در سال ۱۹۴۹ بیشتر حج‌اج از اندونزی

شرقی و کالیمانتان بودند.

تعداد حج‌اج سوماترا و جاوه به خاطر حملات هلندی‌ها و هرج و مرج و جنگ‌های چریکی بسیار کم بود. دولت حکومت یاسوندان حج‌اج خود را در قالب یک هیأت به مکه فرستاد. لیکن این هیأت از اهمیت هیأت‌هایی که قبلاً از کالیمانتان و اندونزی شرقی به عربستان سعودی اعزام شده بودند، برخوردار نبود. چریک‌های تحت فرماندهی ژنرال حسن بصری در کالیمانتان جنوبی، به افرادی که قصد رفتن به حج را داشتند هشدار داد و از مراجعه مردم به ادارات هلندی، غیر از موارد عاجل و ضروری ممانعت می‌کردند. این چریک‌ها که سازماندهی حج توسط هلندی‌ها را صرفاً یک نوع تبلیغات سیاسی می‌دانستند، از عزیمت نزدیک به ۴۵۰ حاجی به مکه با روایت و گذرنامه‌های هلندی جلوگیری کردند.

جمهوری اندونزی مجدداً در سال ۱۹۴۹ هیأتی از حج‌اج را به عربستان سعودی فرستاد.

این هیأت تماس‌ها و دیدارهای زیادی را با نمایندگان کشورهای مختلف اسلامی، رهبران اندونزیایی‌های مقیم عربستان و سایر مقامات سعودی انجام داد. هیأت مذکور که پس از اتمام مناسک حج به مصر رفته بود، در آنجا نیز با بسیاری از مقامات مصری؛ چون مدیر دانشگاه الأزهر و دبیر کل اتحاد عرب و عظام پاشا دیدار و گفتگو کرد. هیأت دولت جمهوری، پس از کسب موفقیت در مذاکرات لاهه، در هفتم دسامبر سال ۱۹۴۹ به اندونزی بازگشت.

به گفته علی هاشمی، از اعضای هیأت اعزامی به مکه، هدف این هیأت گسترش روابط بین جمهوری اندونزی و کشورهای عرب و تقدیر از مقامات سعودی به سبب نشان دادن حسن نیت در خصوص به رسمیت شناختن دولت جمهوری بود.

در اثنای عزیمت هیأت حجاج جمهوری به مکه، میزگرد مذاکرات مسأله اندونزی با شرکت جمهوری خواهان، فدرالیست‌ها و مقامات هلندی تحت نظارت سازمان ملل متحد در لاهه شروع شده بود. سوکارنو در دستورالعملی که به هیأت مذکره کننده داده بود، از آنان خواست تا در صورت شکست مذاکرات، به اندونزی باز نگردند و مبارزات استقلال طلبانه مردم اندونزی را به گوش رهبران کشورهای عرب رسانده و از آنان تقاضای کمک و حمایت کنند. هیأت جمهوری خواهان که در ۲۸ سپتامبر سال ۱۹۴۹ به عربستان سعودی رفته بود، در سوم اکتبر موفق به دیدار با پادشاه عبدالعزیز شد.

سیاست‌های دولت هلند در مورد حج